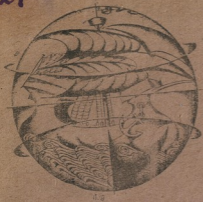

1921

საქართველო
ბიბლიოთეკა

სოცალი

მ. ლეონიძის №	~~113~~
თარახის №	860
ქვეყნის №	_____
წიგნის №	_____
ანბნის №	~~720~~

საქართველო ბიბლიოთეკა

დაკავშირება
1921
თბილისი

05.1921

899.962.1(05)

საქართველოს
საბჭოთაო
ბიბლიოთეკა

6-86

სტეპალი

ზ ი ნ ა ა რ ს ი :

2685

ს. აბაშელი
ხარიტონ ვარდოშვილი
იასამანი

აბოლი მუშა
ვარლამ რუხაძე

ვ. ტუქიშვილი

გ. ქუჩიშვილი
დეო ჭიაჩელი
დემნა შენგელაძე
ალერტი
ხომალდელი
შარლემანი

შორეული ნაპირი
სამღურავი შუალამეს

{ ზღვაზე
შენდამი
მე—რკალებში
ს უ ლ ს

{ ძველი ალექსა
სანათა

{ ეამსა ავადმყოფობისას
ნაცნობ-მეგობრები

შეურაცყოფა
დ დოფალი მია
ჩვენი მწერლობის შორი-ახლო
ბიბლიოგრაფია
ყ დ ა

7301

წიგნი პირველი
დამკვეთი
1921

ს ა ქ ა რ თ ე ჯ ე რ ს
პ ა რ ლ ა მ ე ნ ტ ი ს
ე რ ვ ა ნ ე ლ ი
ბ ი ბ ლ ი თ ე კ ა

ს. აბაშელი

შორეული ნაპირი

I

იყო უჩვევი და უეცარი
ცის უცნაური აღლვარება.
ციდან დაეშვა ცე ხლის ზეწარი,
დასწვა ლოდინი და მდუმარება.
სწუხდა სალამო და ფიქრეული,
მოსილი ცისფერ შადრევნის სხივით.
სერაფიმებ-ს თეთრი კრებული
იდგა ჰაერში მსუბუქ ნისლივით.
მოვარდა ქარი ცეცხლის ფაფარით,
დასწვიტა ცაში ყველა სიმები.
გარდაიცვალა ძველი ზღაპარი
და გადაფრინდნენ სერაფიმები.
სივრცე დაეთმო შავ-ფრთიან გველებს,
ცაში ავარდა რკინის აფრები.
და პროქელერმა მწუხრის ანგლოზს
მოულოდნელად მოსწვიტა ფრთები.
და სადაც წინად, შეუმჩნეველი,
მზეს იჩრდილებდა შუადლით ფაენი,
იქ აკაცანდა ტყვიისმფრქვეველი,
ჰაეროპლანით გამონაგზავნი.

II

ჩემს სიყმაწვილეს ნაღვლიან ბედმა
ყვაველთა ნაცვლად დაუგო ნარი.
შეკჰმოსა სევდის შარაფანდედმა
სიმღერა სხვისთვის გაუგონარი.
და როცა მთვარის თოვლიან ჯამით
იღვრებოა შუქი და მყუდროება,

საქართველოს
პარლამენტის
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

2658

მე ხშირად მესმის ხავერდის ღამით
 უცნაურ ხმათა მოახლოება.
 თითქოს მზის ტვირთი ცამ ვერ აზიდა
 და მიწას ელის ცის დაბნელება.
 და შუქთან ერთად ციურ თასიდან
 იღვრება შიში და სურნელება.
 შორეულ წვიმის ხმა ისმის წყნარი
 ანთებულ ღრუბლის ღია სავანით,
 და იბურება ჩემი სიზმარი
 ჰაერში მცურავ იასამანით.

III

ანგელოზივით ძირს დაიხრება
 ოცნება, სულის ნაზი მხლებელი,
 და დამშვიდებულ გულში იღვრება
 მოგონებათა ნელსაცხებელი.
 გახსნის ნაპირებს ნაკადი ტკბილი,
 მოდის სიზმარი განაცხადები:
 დედის ოთახი ყოველთვის თბილი,
 დაბალ კედელზე ძველი ხატები.
 ხატის წინ სამი თაფლის-სანთელი,
 და ვერცხლით სავსე პატარა ქისა.
 ხატზე დოლბანდი და შარშანდელი
 ფოთოლ-გამხმარი წმინდა შტო ბზისა.
 შუაში ჯვარცმა, როგორც საყდარში,
 ირგვლივ—მადონა, მირქმა, ხარება.
 თაროზე ტყავის ვაცრეცილ ყდაში
 ძველი ფსალმუნის და სახარება...
 აქ იყო ჩემთვის გამონარჩევი
 ოცნება, დედის კრემლით ნათესი.
 ამ დროს ეკუთვნის კურთხევა ჩემი
 და მოგონება უძვირფასესი.

IV

არ ვიცი ზეცა თუ რას მიქადის.
 მივყავარ ბედის საშიშარ ქარებს.

ჩემს სულში ვიღაც უცნობი დადის
 და ეძებს უცნობს აღსავლის კარებს.
 არ არის კარი! არ არის კარი!
 უნდა დაიწვას საკანი ძველი!
 მოვარდა უცებ მზის ნიაღვარი
 და გადარეცხა ათასი წელი.
 ათასი წელი, ათასი აზრი—
 და ერთი წამის დახამხამება!
 ო, რა ჩქარია, მწველი და მკაცრი
 დროთა საზღვარზე შემოლამება!
 პირქუში ზეცა ჯანყს არ გადიყრის,
 უმი არ სცხრება მუდამ მბრუნავი,
 და უვარსკვლავო ღამეში მიჰქრის
 შიშით მოცული უაფრო ნავი.
 და მოსჩანს შორით ზღვაზე დახრილი
 ცეცხლით და სისხლით ნაფერი სარკე,
 და განწირულთა ისმის ძახილი:
 ნაპირისაკენ! ნაპირისაკენ!

V

დაჰკრავს საათი კერპთა დასეტყვის.
 მიწას წოვიღლის ცეცხლის მოდება.
 და ძველ ქვეყანას რეკვიემს ეტყვის
 ჩემი წაღვლიან სულის გოდება.
 ოხ, ჩემთვის ძნელი მისაღებია
 შუთრისძიება ახალ მეტოქის.
 ცეცხლის ეკრანზე ისახებიან
 ძვირფასნი ჩრდილნი წარსულ ეპოქის.
 ცეცხლში უეცრად გადასხვაფერდა
 ძველი ფიქრები და იმედები.
 და იღეწება ბორკილთან ერთად
 წარსულ დიდების თეთრი სვეტები.
 და ერის ტანჯვის გამომსახველი
 იზრდება გულში ორი მწვერვალი,
 ერთი წაღველის ორი სახელი:
 კრწანისის ველი და თებერვალი.

და ჩემს ფიქრებში ცრემლი გროვდება.
 ვილაც ჩურჩულებს: არ არის მკვდარი...
 დროთა მჯუნაზე საღამოვდება.
 საღდაც ჰქვეთინებს შუუხარე თარი...

VI

მგოსნის გონება სარკეა სრულის.
 არ არის მისთვის სამშობლო კერძოდ.
 ყველგან ერთია მუსიკა სულის,
 და სული ჰბრუნავს მსოფლიოს ღერძად.
 სხვა და სხვა ქვეყნის აურ-ზაურში
 მუსიკად ისმის შექსპირი, შოთა.
 ერთად იწვიან სულის აუზში
 ელვარებანი სხვა და სხვა დროთა.
 მაგრამ სხვა არის—სისხლში ფარული
 როცა იელვებს ძველი სახელი.
 მიჰქროლავს რაში ლეგენდარული
 და წინაპართა ისმის ძახილი.
 ჩემი ქვეყანა მიყვარს მე მაშინ
 განსხვავებულის ლმობიერებით,
 და ჩემი სისხლის გრძელ პოემაში
 ბრწყინავენ დრონი ძვირფას ფერებით.
 გამქრალ სახეებს ფიქრი გარს უვლია,
 მოგონებებით რომ ავენთები,
~~და იფიქრება~~ ჩემი წარსულის
 ფერგადასული ორნამენტები.
 და მაყვარს მაშინ მზის სიმბურვალე,
 ჩემი სამშობლოს ცა სხვანაირი,
 სული, სიბნლის მარად მწყურვალი,
 და ჩემი მიწა, ჩემი ჰაერი;
 მიყვარს ჟინელილი ნათელ ხელებზე,
 ერი, ჩირაღდნით განათებული,
 და საქართველო, ცეცხლის ელიძსზე
 ჟამთა სივრცეში გაქანებული.

VII

აქ უყვართ ბრძოლის სპეტაკ რაინდებს
მიუ ალი გზის ახმაურება,
მაგრამ შობილი სულს ვერ აინთებს
მშობელი ზიზლით თუ იბურება.
და სძულთ ამიტომ აქ ნაძირალი,
სული ნაყიდი და გაყიდული.
აქ გზას იკაფავს ნათელ სპირალით
ახალი ძველთან გადახდული.
აქ სათნოება უდაბნოელის
ერას წარმართულ გრძნობას არა ვნებს,
და ძველი კოშკი მუდამ მოელის
ოქროთ დატვირთულ ზღაპრულ ქარავნებს.
ო, აქაც უყვართ თამაში ქართან,
როცა ინგრევა ზღუდე მაღალი,
მაგრამ იციან როდის სთქვან: ფარდა!
და სად ამართონ მიჯნა ახალი.
ხშირად მახვილი შეჟოვართა
ელვარა სისხლით დაფურება,
მაგრამ გრივალი თუ ამოვარდა,
შას შეჭკავს რიტმა და ამღერება.
და ნაპირებში თუ აღარ იცდ ს
საზღვარ-წაწლილი ვნების ქაოსი,—
შუკებ მოვარდნილ ცეკხლის ღვარისთვის
მზად არის ჩარჩო ცივ ბრინჯაოსი.

VIII

ტკბილია სისხლით შეზარხოშება.
ვრცელა ბრძოლის ხმის ასპარეზი.
მზის ნათელეთები წითელ დროშებად
გადმოეკიდა ჩამქრალ მთვარეზე.
და მიჰქრის მიწა, გიჟი პლანეტა,
ალისფრად მოსჩანს ცა გაფატრული.
შიჰქრის, მძებნელი სხვა სავანეთა,
და სხვანაირი მზის მონატრული.

ძველი ორბიტის იმსხვრევა რგოლი.
 ბურუსში ბრწყინავს ახალი რკალი.
 ელვით გაბზარულ ცით მონაქროლი
 მძაფრდება ომში რღვევის გრიგალი.
 ეჰა, ვინ იცის შორეულს კიდეს
 ეს გაქანება ნახავს თუ არა!
 იქნება მიწის სურვილს უდიდესს
 სატანამ ადრე გადაუარა.
 მაშინ ცას შეჰკრავს ძველი თაღები,
 და მზის ამოსვლა დაიგვიანებს.
 და სხვა ბორკილი, სხვა არტახები
 შესცვლის აწყვეტილ მერიდიანებს.
 ეინ იტყვის მაშინ სად დამშვიდდება
 რკინის გონება აზავთებული!
 სად დაემხობა ბრძოლის დიდება,
 და სად ჩაჰქრება გზა ანთებული!

ხარბოუნ ვარდოშვილი

სამღურავეი უსალავეს

2

თვალეზი არ მაქვს მე დავსებული
რომ ვერ ვიხილო სიშავე ქვეყნის.
ო, შუალამვე დახავსებული
ზურგზე ცოდვების ვადგია კეხი.

კეთროვანებით წელგატეხილი
ხარ დაბურული მჭიმე მთიებით;
უფსკრულის გელის შენ ქარტეხილი
აზვირთებული შურისძიებით.

შენს ნაპრალებში ქაჯები ჰქრიან
და სახეები საუბედურო.
შენზე რამდენი მე მიფიქრია
და მითქვამს შენი სასაყვედურო.

ღელვიან ფიქრათ და მოჩვენებათ
გატეხილ გზაზე ოდითვე დამდეგ,
განმარტოებულს—შენში თენება
მიმიყვანს რომელ ჯოჯოხეთამდე?

შავი კვამლებით ხარ გათანგული
და დაფენილი ბინდისფერ ყავრით;
დავდივარ შენში მე—დაკარგული,
და დატვირთული უცნაურ ჯავრით.

უნაპირო და განუქვრეტელი
სიფრცვა შენი ნისლებით სავსე.
მეხდაცემული შენი კედელი
ამართულია ლოდათ ჩემს გზაზე.

შურიანი და გაულახველი
თვალები რომ გაქვს ასე უღაზრო,
ეს არის ჩემი მძიმე ნაღველი
და სატირალი ეს არის მარტო,

ჩემი სიკეთე ღმერთს რო ენება—
მომიკალ სული ასული ცამდე.
იყოს წყეული შენი ხსენება
უკუნითიდგან—უკუნისამდე.

1920 წ.

ი ა ს ა მ ა ნ ი

ზ ლ ე კ ე ზ ე

ხელი მომხვეი. უფსკრულა გვიცქერს,
ხედავ, უნდობი, განუსაზღვრელი.
რას დაეყ-დნობ ი? არ ენდო ტალღათ:
მატყუარაა ზღვის სწორი ველი.
სახიფათოა ლტოლვა ამ გზითა.
ფრთხილად. მომეკარ—მომხვეი ხელი.

ზღვ სებრ მეჯგარი, დუღეჯარი,
ამაყი, მარდი, ვით ტალღა ზღვისა,
გულს სიღრმეში იშვა ტრფ ალი
შენდამ, სვეტო ცხოვრების გზისა.
გულს ამოგლიჯე ის საუკუნოთ,
ხოლო თვათ წახველ, შიქენ სხვისა.

თან გამოგყევი. ვერ მოგიცილე:
შორს ვეველი'ოდი შენს არუ-კარსა,
ვერ გაპოგიოქვი სედა გულისა,
კრულვას ვუთვლიდი ც-ს—გარეწარსა.
ველარ ისმენდი. ველარ ხედე'ოდი,
ველარ მამჩნევი შენს თანამგზავრსა.

...და განვლეს დროთა. ტლანქათ შეეხო
შენს წმიდა გრძნობ თ თანამავალი:
ვერ შე-თვისე. ველარ მიგიხედა—
და გაღვრევიანა ცრემლი მრავალი,
შემდეგ უიცრათ გადაწყვიტევი
და სანეტარო მომაპყარ თვალნი.

თუ ღრუბელსა და ზღვის უფსკრულს შუა
ამაყი სვეტი აიმართება,

ტალღათა გორათ ფრთა გამოებმის,
 ხოლო ჩვენს ნავსაც გზა შეკვრება, —
 ეს დაგვრჩენია: უფსკრულს გავანდოთ
 წმიდა ფიქრები და მტკიცე ნება.

მანამ თამამათ... უფსკრული გვიცქერს,
 ხედავ, უნდობი, განუსაზღვრელი.
 რას დაეყრდნობი? არ ენდო ტალღათ:
 მატყუარაა ზღვის სწორი ველი.
 სახიფათოა ლტოლვა ამ გზითა.
 ფრთხილათ... მომეკარ, მომხვეე ხელი.

შენდამი

ვით სანეტარო მაისის დილა,
 ღრუბლის დარაჯი და გამკიცხავი, —
 შენში ბრწყინვალე სული გაზრდილა,
 და განუყრელად ჩვენთან იყავი.

გაჩაღდა ომი, ბრძოლა მხურვალე.
 დაეცენ ძმები შეუდრკოლები.
 აზრი მახვილი და გამსჭვირვალე
 ისევ თანაგდევს და ჩვენთან რჩები.

და საარაკო გამოვლა ძმათა
 გასცდება უინით დროის ჯებირებს.
 ამაყ სიმღერებს, ბრწყინვალე ძმათა
 ნორჩი თაობა გაიზებირებს.

კვლავ გაიტაცებს მომავლისაკენ,
 ვით ბრძოლის წინეთ ამ ამბე? ამდევ.
 და იელის რაზმი ტკბილ მიზნისაკენ
 გამარჯვებიდან გამარჯვებამდე.

ოგოლი მუზა

მე—რქალ მგზი

1

მოხუცი მამა... და ძვირფასი დედის ალერსი
 იელვებს სულში, ვით მოწყვეტილ ვარსკვლავის გზნება.
 შემდეგ ოცნება მზის ღიმილზე შეღვარესი,
 და ბრძოლის ცეცხლში გახვეულის თავდავიწყება.

ახალი ქრისტე. შორეული ქვეყნის ნაპირი.
 და მოწოდება, როგორც ხმალი აღვებული.
 მდგარი სიტყვა, განწარულთა ცრემლით ნაპირი,
 და ყველა კერპი სიძულვილით აფეთქებული.

როგორც ყაჩაღი იარაღის მოსიყვარულე—
 მუდამ ბომბების და ნაღმების ტრფობით ხსენება.
 მარად წინ და წინ გატაცებით მოსიარულე,
 და ნაპრალეებზე ბრძოლის რაშით გადაქენება.

მებრძოლთა ჯარში ჩაქსოვილი და გრეული,
 მე—საკუთარი დაწრდილული უცხო ზმანებით...
 ჰკიოდა ტალღა მწვევე ბრაზით გადარეული
 და წინ ილტვოდა გახვლებულ სარდლის ბრძანებით.—

ძვირფასო მამავ! შენი სახას ნაზი იერი
 მე მავალეზდა—ვეყოფილიყავ უფრო ჭკვიანი,
 მაგრამ ვიხ ლე უცხო ქვეყნის მზე მშვენიერი
 და ავირჩიე უტეხ ბრძოლის გზა ეკლიანი!

2

ტკბილი წამება. უცხოეთის ცივი ველები.
 მშობელი ქვეყნის საყვარული წინაპარული.
 რომ დამსეოდა ცხელ აზიის ყველა გველეში,
 მაინც ვპოვებდა გზას მე—მიაკენ გამოპარული.

მშობლიურ ცის ქვეშ სიხარული ღამით ქურდული.
 დედის ცრემლები, დარიგება და მოფერება...
 მეტეხის ციხე. ბორკიოები. რკინის ურდული.
 და ბნელ საკანში მოწვევდელი ქვეყნიერება.

სიყრმის დღეები ნაზ ოცნების ფერფლად ქცეული.
 და პოეზიის იდუაღალი მოახლოება.
 შორს ცის ნაჭურზე მწვანე რ დე ჩაპოხეული,
 და წმინდა ფიქრთა უცოდველი უმანკოება.

შორეულებთან ჯადოსნური დამშობილება.
 დღიურ ლანდებთან ბრძოლა მტკიცე, მეუპოვარი.
 წამების ჯვარი. გოლგოთა და კმაყოფილება:
 რადგან თან მაზღდა მეგობარი სხივთა მთოვ რი.—

ძვირფასო დ დავ! ვერ აგიძღა შენ დანაპირი:
 წმინდა გიორგის და ვიწყდა ჩემი სახლი.
 სულს იტაცებდა შორეული ვეყნის ნაპირი,
 შენი ცრემლების და ღიძ ლის გაომსახველი!

3

რღვევის ქაოსი. დანგრეული ყველა კედლები.
 და ალტაცება ფრთებ-შესხმული, უზენაესი.
 ქუჩის ზეიმი. დროშები და შავი მქედლები.
 წითელ ფერებით შემოსილი უცხო მაისი.

გმირი ქაბუკი თეთრი რაშით ცათ აფრენილი.
 მარადისობა გადმოსული აკლდამებიდან.
 წინაპართ ხმალი კრძალვით მთებში ვადარჩენილი.
 წრფელი სალამი გამარჯვების ძმებსა ძმებიდან.

პირდაღებული ნაპრალები და ურდოები.
 ბრძოლის საყვირი. და გმირობა მტერთგან ქებული.
 პირსისხლიანი, მოცახცახე კერპთა ხროები-
 ელვარე ნაღმით დაუნდობლად აფეთქებული...

და მე—ვით მწირი და ნაფოტი—ამ მდინარეში
 შორეულებთან ნაოცნებარს ვგზავნი ბარათებს...
 რღვევის ქაოსის, დღიურობის შეშლილ მხარეში,
 უცხო ზმანების ელვარება მაინც ამ. ნთებს!—

და ასე მუდამ ვიტრიალებ მრვალ რკალებში,
 ვიდრე დამბუჯავს ჯღუმალების თეთრი მ ნდილი;
 მაშინც იელვებს გაოცებულ და თვალბში:
 სიყრმის ოცნება... შორეული ქვეყნის მანძილი!

მარ. რუხაძე

ს უ ლ ს

სულს იყავი მოუსვენარი,
 ღრუბლთა შორის დსდევდი ელვას,
 გიყვარდა ფრენა, ფიქრი ზენარი
 და უმღეროდი ქარიშხლის ღელვას.
 ფიქრით ეძებდი შორეულ ნათელს
 მეუდაბნოეს ჰავადი მწყურვალეს,
 აღთქმის ტაძარში ანთებდი სანთელს,
 და აღავლენდი ლოცვებს მხურვალეს.
 ქვეყნის ვარაში გარს გერთყა სალტეო,
 ჰხედავდი ირგვლივ ცრელებს და წყლულებს,
 შენ კი იღეჭი მათ შორის სალ-კლდეთ,
 ცეცხლით ათბობდი გიყინულ გულებს.
 შენ არ ყოფილხარ სათუთი, ნაზი,
 მაგრამ ცხოვრება ნაზია განა?
 და შენც გრგვინავდი მუდამ, ვით ფაზი,
 და ხელში გეჭყრა ელვარე დანა.
 ვერ გაშინებდა ღამის სიბნელე,
 რადგან არ გწამდა ყოფნა ლანდური.
 ბევრჯერ შეგემთხვა გზახე საძნელე,
 არ დაგივდია რწმენის ფანდური.
 შენ ასეთივე დარჩები მარად,
 ველარ გამოგცვლის ჟამთა ტრიალი,
 ვიდრე არ მიხვალ საფლავის კარად,
 და არ დაგფარავს ლოდი ტიალი!
 და თუ ხანდახან წაიფორხილებ,
 გულში მოგვხდება ფინთიხი მწყველელი,
 შენ მაინც იტყვი: დავლევთ ბორკილებს,
 და მახვილისკენ გაიწევეს ხელი.

3. ტუქსიფვილი

მედი ალთქმა

ცეცხლის ამბორში ეწრთო გონება,
იმედი წრფელი წინ წავიძღვარე,
მაგრამ შორს დ. ვრჩი ვით მოგონება,—
წინ სხვა გამოჩნდა ოცნების მხარე...

გრძელს მოლოდინში გლოვა მომწყინდა,
გაშრა, გაცივდა ცრემლები ცხარი;
მამცნე ვარსკვლავი არ აღმობრწყინდა,
მოკვდა იმედი დაუვიწყარი...

და სიყვარულში გაჩნდა ნაღველი,
გამოოცნობი ტკბილი სიმწარე;
თრთის შემოდგომის ვერხვზე ფოთოლი,
შიგ ნაკადულად იღვრება მთვარე...

ცრემლი დაგუბდა ტირიფის წინა,
შიგა ზის კმუნვის ლანდი მწუხარე;
იჭვის სარკიდან მან შემომცინა,
დაფრთხა ღიმილი—ვერ გავიხარე...

გონების თვალი ვერ ჩასწვდა გულსა,
სიცხადეს ვძულვარ—ვერ შევყვარე,
და მწარეს ტკბილათ მობადა-გულსა
ცივ ნაკადულად ეღვრება მთვარე...

* *

თუ ძიებაში დასკვნილა ტრფობა,
ღრუბელთ ქროლვაში ელვის კამკამი,—
ბნელს გაჰკვეთს ნათლის პირ უტეფრობა,
წრთობის სახმილში სთვლემს შვების წამი...

საქართველოს
პარლამენტის
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

26585

მე შენს სიყვარულს ვერ გავექცევი,
 ვიდრე სიძულვილს აქვს დასაბამი:
 წყევლის საყვირად გარდაექცევი,
 გეძიებ, გღვენი ვით სივრცეს უამი...

არ დავიღლები უიჰედობით,
 ლოცვას არ ვიტყვი მაშინ შენდამა:
 სიცოცხლეს დავლევ ვით ცეცხლს აბედი,
 თუ შეგხვდე—ვიქმნე სულ ამომხლომი...

ბედს დასძლევს სევდა, იყოვლებს გედი,
 დანუ ჰავს თვალებს დაჭრილი ლომი;
 ნულარ იქნება შმაგი, თავხედი,
 აღსრულდეს აღთქმა, გათავდეს ომი...

და მაშინ იგი შენს ამბორს ცბიერს,
 გულს ჩაისვენებს, როგორც აკლდამი:
 სიყვარულისას იტყვის მაგიერს
 გამარჯვებულის უენო გვამი...

ივლისი 1920 წ.

ს ა ნ ა თ ა

(დაბადების წერილი)

დედა ჩავარდა მწუხრის ეკალთა;
 გულში იცეკვეს ვნების დანათა,
 და იწანწკარეს სისხლის სვეკალთა
 წიაღთა მიერ, სახმილვანათა...

ლამეს წყვილიადი შემოეკვალთა,
 დროს ბინდი შვების ამოცანათა;
 უცრემლო ელვა აფრქვეის თვალთა,
 შიში მუქარას ემოსანათა,—

ტანჯვის ზვირთებით აივსო კალთა,
 იზრდება ტვირთი თანისთანათა,
 ჭირთა გოდებამ თუ გზა გაკვალთა,
 თუ მისწვდა ზეცას ხვა ოსანათა...

...მაშინ დღემილში სთვლემდა წყვილიადი,
 თუ განთიადი კრთოდა მის ძილში,
 აღმოხდა სულთქმა ურიცხვ-დიადი,
 ნელი ვით წვიმა დღიურ სიცილში...

და იქმნა ჟამი აღმოსავლისა,
 როცა მზემ სრულათ ამოანათა:
 იშვა ასული ვინმე ფშავლისა
 და მას სახელად არქვეს სანათა!..

23 აგვისტო 1920 წ.

ბ. ჟუჩიუვილი

შემსა სავაგუფოჟიხას

სული სწუხს, სული, ლოგინში წოლით,
 ლოგინში წოლით სწუხს ჩემი სული;
 გარეთ კი, ბალში, ნგრვიულ თრთოლით
 ცვივა ფოთოლი შეყვითლებული.

ცვივა ფოთოლი და მეც ცახცახით
 ვსწყდები სიცოცხლის დაღუნულ ტოტებს;
 მკლე შემოდგომის კლექიან სახით
 სიკვდილი მოდის და მოაბოტებს.

ნასნობ-მეგობრობი

ეჰ, მეც მყვანდნენ, მეცა მწამდნენ
 ნაცნობ-მეგობრები;
 სიყვარულით გარს მეხვიენენ
 როგორც სკას ფუტკრები.

და დღეს, როცა ყველა მათგანს
 ავად ვეგულეები,—
 აღარც ერთს არ ვაგონდები,—
 აღარც ვეკითხები.

ეჰ, გავიგე რაც ყოფილა
 ნაცნობ-მეგობრობა:
 ლხინში ძმობა, თანაგრძნობა,
 ქირში გადაცნობა.

ნოემბერი, 1921 წ.

ლევ. ქიაჩელი

შეხვედრები

...ეს შაბათი საღამო ილიკო კ.—სას უნდა გავვეტარებინა მეგობრებს. ილიკო უნდა გავვმასპინძლებოდა ჩაითა და საინტერესო ამბით.—ამბავი უნდა ყოფილიყო ან შემთხვევა მისი ცხოვრებიდან ან მის მიერ გაგონილი, ან შეთხზული რამ მოთხრობა.

— „კაცო იმისთანა რა უნდა გითხრათ, რომ გავართოთ? ხომ იცით ამისათვის საჭირო ნიჭი არა მაქვს: ჩემს ღლეში ერთი ლექსიც კი არ დამიწერია, შენ ხარ ჩემი ბატონი, და მოთხრობის შეთხზვის აზრიც კი არასოდეს მომსვლია თავში!.. იქნება დაკმაყოფილდეთ რომიან ჩაით და“...

ამის წინააღმდეგ ერთხმად გავილაშქრეთ.

— ეს ლალატია!.. წესის დარღვევაა და არ იქნება!—შევძახეთ.

— „რა გზა მაქვს, უნდა დაგემორჩილოთ. მაგრამ გაფრთხილებთ, პოეტობის არაფერი მომთხოვოთ, შენ ხარ ჩემი ბატონი, და ს ლამაზისა! ერთს შემთხვევას გაიმბობთ და მით მოვიხდი მოვალეობას!

„ცოტა პიკანტური კი არის, მაგრამ რა გაეწყობა. არ გამაცხადლოთ კი!..

„მოხდა ეს, შენ ხარ ჩემი ბატონი, (სხვათა შორის, ასეთი მითქმა იცოდა ხოლმე ბაძაჩემმა და მეც მჩვევია. მისთვის წინ და წინ ბოდიშა მომიხდია!) დიად, მოხდა ეს, შენ ხარ ჩემი ბატონი, ჩემი მოსკოვს ყოფნის დროს, როცა მეორე კურსის ახალგაზდა სტუდენტი ვიყავი. ვიდექი როგორც ლარიბი ქართველების უმრავლესობა, განაპირას და ისეთი პაწია ოთახი მქონდა დაქირავებული, რომ ძლივს ვიმართებოდი შიგ. თვითონ სახლიც, შენ ხარ ჩემი ბატონი, მინიატურული რამ იყო, ხისა, კირით შელესილი. დიასახლისს ჩემს გვერდით მეორე ოთახიც ჰქონდა გასაქირავებელი სწორედ ისეთივე ზომისა, როგორიც იყო ჩემი. ამასა და ჩემ ოთახ შუა თხელი კე-

დელი იყო და ზედ ეკიდა კარი, რომელიც, შენ ხარ ჩემი ბატონი, ჩემი ოთახიდან იყო გადაარაზული. უნდა მოგახსენოთ, ბატონო, რომ ეს ორივე ოთახი ოდესღაც ერთი უნდა ყოფილიყო და შემდეგში კედლით განცალკევებული.

„ის დრო იყო, როცა ეგზემენებისათვის ვემზადებოდი და დღე-ღამე ვზეპირობდი. მოხარული ვიყავ ფრიად, შენ ხარ ჩემი ბატონი, რომ ჩემ გვერდით ოთახს მდგმური არა ჰყავდა და მეც თავისუფლად შემეძლო თუ გინდ გათენებამდე ხმა-მალლა მეზეპირებინა ჩემი საყვარელი „მედიცინა“.

„ყოველივე წარმავლია ამ ქვეყნად, როგორც იტყვიან ხოლმე ფილოსოფოსები, და ჩემს ფუფუნებასაც, შენ ხარ ჩემი ბატონი, მალე მოელო ბოლო:—ჩემ მეზობლად ვიდაცა ქალი დაბინავდა. მეწყინა ორნაირად, მდგმური ხომ მდგმური იყო, ამას ზევით იგი ქალი იყო! არც უნდა იყოს, ქალი სხვა ამბავია, შენ ხარ ჩემი ბატონი, ვინემ მამაკაცი... განსაკუთრებით კი მეორე კურსის სტუდენტისათვის. და მე იღუმალ შემეშინდა ჩემი ახალი და უცნობი მეზობლისა!

„პირველ საღამოსავე გავეცანით ერთმანეთს: ქალმა ასანთი მთხოვა, დაუყოვნებლივ შევთავაზე და თვალის შევავლე, შენ ხარ ჩემი ბატონი.—გვარიანი ქალი იყო, შავთვალ-წარბა და მალალი. არც ისე ახალგაზრდა, ვირსკვლავს გათამაშებოდა, მაგრამ მაინც უფრო ახალგაზრდებში ჩაირიცხებოდა.

„მივეცი, გამომართვა. მეტი არაფერი, შენ ხარ ჩემი ბატონი. ცოტა ხანს შემდეგ დამიბრუნა. გამოვრათვი. ამ შემთხვევაშიც თითქმის მეტი არაფერი ყოფილა, მხოლოდ, შენ ხარ ჩემი ბატონი, თვალეზმა კი რაღაცნაირად დაიწყეს თამაში. ჩემი თვალეზისას ვერაფერს მოგახსენებთ, რადგანაც მათ ვერ ვხედავდი, ხოლო მეზობლის თვალეზმა კი თავისუფლად გაინავარდეს ჩემს პირ-სახეზე, კეკლუცი შუქები მტყორცნეს, დამზვერეს და თითქო რაღაცა მომტაცეს, შენ ხარ ჩემი ბატონი, ცბიერი გაღიმებით მიიმალენ!..

„ვაიმე, ჩემო მედიცინავ!—გავიფიქრე გულში, მაგრამ მაინც ვაქცაღურად დაუბრუნდი ჩემს წიგნს.

„უბედურება ის იყო, შენ ხარ ჩემი ბატონი, რომ თითუფლი ჩამჩამი მესმოდა ოთახიდან, არა თუ გავლა-გამოვლა, და სხვა ასეთები! ეს გარემოება ისეთი აღმოჩნდა, რომ მთელი ჩემი ყურადღება მიიპყრო და წიგნი სულ დამავიწყა...

„აი, დაჯდა! აი, ჩაი დაისხა! აი, პურს მოსჭრა!.. აი, კოვზი აიღო!.. აი, სკამს...—საკვირველი იყო პირდაპირ!—თითქო ერთ ოთახში ვყოფილიყავით, შენ ხარ ჩემი ბატონი!

„ჰეჲ, ეს თქვი, უნდა თავს ვუშველო როგორმე, თორემ ცუდია მეთქი! ავდექი. კიდევ უარესი. მაშინ აზრი მომივიდა: მოდი მივეწვევი ამ ახალ გარემოებას და შემიდეგ ასე არ იმოქმედებს ჩემზე მეთქი. წამოვწევი ლოგინზე და სმენად გადავიქცე.“

— „ჯანდაბას ეს ერთი საღამო! სამაგიეროდ ხვალ თავისუფალი ვიქნები მეთქი, შენ ხარ ჩემი ბატონი, და გადავწყვიტე ეს საღამო შემეწერა მეზობელ ქალისათვის.“

„ზედმიწვევით მესმოდა, თუ როგორ დალია ქალმა ჩაი, როგორ მი-
 ალაგ-მოალაგა სტოლი, როგორ დაიბანა ხელი, შეიმშრალა, შემ-
 დეგ როგორ გაიღო „ჩემოდანი“, რაღაც-რაღაცები ამოიღო და
 ლოგინს მიმართა. მიაბრუნ-მოაბრუნა იგი და გაწყობას შეუდგა-
 გავიგე, რომ ლოგინი ჩემი ოთახის კედელთან ჰქონდა მიდგმული.
 —აი, გაშალა ზეწარი, გადააფარა. ხელი გადუსვა ზედ. აი, გაფერ-
 თხა ზალიში, პირი გამოუცვალა...“

„დასწყევლოს ღმერთმა მეთქი, შენ ხარ ჩემი ბატონი! აუტანელი იქნება აქ ცხოვრება მეთქი.“

„ჩემი სმენა მაინც ძალაუნებურად განაგრძნობდა: აი სტოლს მოუ-
 ჯდა, ისევ რაღაცები აიღო. გადადვა. კვლავ აიღო... და... და შეწყ-
 ყდა უმავთულო ტელეფონი!“

„მადლობა ღმერთს!—მითხრა ერთმა გულმა, მაგრამ მეორემ ჩემი
 ყური კედლისკენ მიიზიდა.—რადგანაც საღამო მაინც გეკარგება,
 მოისმინე მაინც ბოლომდიო, შენ ხარ ჩემი ბატონი, მითხრა მეორე
 გულმა.“

„აქ უნდა აღვნიშო, რომ ადამიანის ცნობისმოყვარეობა უცნაური
 რამ ყოფილა, მეტი რომ არა ვსთქვა, ღია რო ყოფილიყო კარი და
 შემძლებოდა მემხირა მეზობლსათვის, დარწმუნებული ვარ, ჩემი
 ცნობისმოყვარეობა მიყუჩებული იქნებოდა, მაგრამ ახლა, შენ ხარ
 ჩემი ბატონი, ისე მალიზიანებდა იგი, რომ მეზობელი ქალის თითე-
 ული უმნიშვნელო მოძრაობა საიდუმლოებით აღსავსე მერყენებოდა
 და ისეთ რამედ, რაც აუცილებლად უნდა გამეგო!“

„შემშარიტად, საკვირველია ადამიანი, შენ ხარ ჩემი ბატონი! მაგ-
 რამ ეს თქვენც კარგად იცით!“

„მალე გამოარკვია ჩემმა უკვე გამახვილებულმა სმენამ, რომ ქალი
 თმას ივარცხნიდა! მგონია, რომ თმის დეარცხნა არაფერს წარმოა-
 დგენს ისეთს, რაც განსაკუთრებულად მოქმედობს ადამიანზე. ჩვეუ-
 ლებრივზე უჩვეულებრივისი რამ უნდა იყოს, მაგრამამ შემთხვევაში
 ამ გარემოებამ თვალების მხერა ისე გამიმახვილა, რომ კედელს იქი-

თაც კარგათ ვიციკირებოდი: წარმომიდგა, შენ ხარ ჩემი ბატონი თეთრი საფე მკლავები, თეთრი გაშლილი გულმკერდი თვისი მორთულობით და ზედ უხვად გადაფენილი შავი ყურყურში თმა...

*ერუანტელმა დამიიარა ტანში... და სასიამოვნო სითბო ვიგრძენი ძარღვებში.

„ღმერთმა იცის, თუ რა დამოკიდებულება უნდა ჰქონოდა, შენ ხარ ჩემი ბატონი, ჩემში მოვლანებულ საამო სითბოს ქალს თვის ვარცხნასთან? პირდაპირ შეცნაურა და სასაცალოც: ერთს ჩაკლიტულს ოთახში, შენ ხარ ჩემი ბატონი, ქალი თმას ივარცხნის და მეორეში კი ამის გამო კაცი ალტყინებას განიცდის!

„თქვენი აზრის გამოთქმას როგორ ვიკისრებ, ხოლო ჩემი კა ასეთია საზოგადოდ: ცხოვრება ან ციკნობაა პირდაპირ, შენ ხარ ჩემი ბატონი, ან ისეთი რამ რთული, რისი დაახლოვებით წარმადგენაც კი არ შეუძლია ადამიანს!

„ჰო და, აი, გაათავა ქალმა თმის დეარცხნა. ადგა, სკამი გასწია, შეჩერდა, ჩამოქნარა ერთი და კაბა შეიხსნა. დასაწოლად განმზადებას შეუდგა... მალე ჩაიშრიალა კაბამაც და სკამის ზურგზე გადაეკეცა.

უნდა მოგახსენოთ, შენ ხარ ჩემი ბატონი, რომ ეს ჩაშრიალება მთელ სიმფონიად ჩაესმა ჩემს ყურთა სმენას. ვეჭვობ, არსებობდეს ისეთი მუსიკალური ნაწარმოები, ისეთი მდიდარი წარმტაცი ჰანგებით, ისეთი პირდაპირად მგტყველი და ხორციელად შემხები, ამათრთოლებელი, ამგზნება და ადამიანის მთელს არსების ეროიანდ შემბოჭველი, როგორც იყო, შენ ხარ ჩემი ბატონი, იმ წამში ჩემი მეზობელი ქალის კაბის შრიალი. მომეჩვენა, თათქო კაბის თითეულს ნაოჭში, თითეულს ნაკეცში რამოდენიმე ორკესტრი იყო მოთავსებული და ყველა ერთსა და იმავეს ჟკრავდა ერთდროულად, და ეს იყო ჩემი განცდის მუსიკა!

„ლოგინისკენ წამოვიდა ქალი. ჩამოჯდა. თათქო ვხედავდი, რომ პერანგის ამარა იყო. ცხადი იყო, ახლა ფეხსაცმელს იძრავდა მეზობელი...

„რომ ვითხრათ, შენ ხარ ჩემი ბატონი, მეხი გავარდა და ბორძალი დამეცა თავზე მეთქი, ამით კიდევ ვერ გამოვხატავ იმას, რაც ვაგრძენი, როცა გაძრობილი ფეხსაცმელი ქალმა იატაკზე დაავდო და ამასაგან ხმა გავარდა ოთახში!

„მეორე მსგავსმა ხმამ იქვე დამაკრა, სადაც ვიკავი და ნებაყოფი წამართვა. თან ბეჯითი აზრი ჩამისახა თავში: რაც არ უნდა დამ-

მართოდა, შენ ხარ ჩემი ბატონი, იმ ღამეს, როცა მთელი სახლი, ძილს მიეცემოდა, უნდა ვწვეოდი ჩემს მეზობელს!

„ტყვილა შევეცდები, რასაკვირველია, შენ ხარ ჩემი ბატონი, ჩემი სულიერი და ხორციელი მდგომარეობა საესებით ავიწეროთ. ახლა რა თქმა უნდა, ფილოსოფიურად ვუცქერი ჩემი წარსული ცხოვრების ამ ფურცელს, ასე ვსთქვათ, ამ სიშორიდან, მაგრამ გადამეშლება თუ არა სურათად იგი მეხსიერებაში, მომაგონდება იმ მომენტის ქეშმარიტი ტრაგედია!

„მე ვადასტურებ, რომ ვნება სტაქიონური მოვლენაა და ისეთი ბრმა ძალა, რომლისათვის ჩემი ოთახის პატარა კარი, შენ ხარ ჩემი ბატონი, დაბრკოლება არ იქნებოდა, რა თქმა უნდა!

„არ ვიცი, რამდენმა საათმა განვლო, რაც მე შეუძრევლად დაერჩი იმ მდგომარეობაში, რომელშიაც ჩამაგდო მეზობელი ქალის ფეხსაცმელის ხმა. ის ღა ვიცი, რომ ვიგრძენი მთელი სახლის მიყუჩება და მთელს ჩემს არსებას, შენ ხარ ჩემი ბატონი, შეეხო ნამდვილის ფრთებით სანატრელი ქალის ძილი.

„მეზობლად ღრმა ძილის სამეფო დამკვიდრებულაყო.

„რაც კი ძალა გამაჩნდა მოვაკრიბე. არასოდეს გაერთიანებულან მგონი ასე მკადროდ ჩემი სულაერა და ფიზიკურა ძალები. ჰაერიც კი არ შემინძრევია, ისე შეუერთდა სივრცეს და როგორც ზებუნებრივი რამ, შენ ხარ ჩემი ბატონი, მივეკარ კარებს და რაზას ჩავჭიდე ხელი.

„ახლა მწაჰს, რაც ზღაპრებში გამიგონა: კაცს ყველაფერი შეუძლია და ზღაპარი ნამდვალზე უფრო ნამდვილაა... ზღაპარში გაიგონებდათ: სული ჩაპბერა, კარა გაალო!.. სწორედ ასე მოხდა, შენ ხარ ჩემი ბატონი!.. პირდაპირ ასე... თათქო ჩემი სულის ჩაბერვით გაალო კარი! სრულაად არავათარა განხაურება!!

„შეუკავებლად ლტოლვალი თქვენი უმორჩაღესი მონა, შენ ხარ ჩემი ბატონი, გაჩნდა ქალას ოთახში.

„მაგრამ...

„იმ წამს ჩემი მიღწევა უდიდესა უნდა ყოფალიყო! უდადესა ყოველი მხრით, შენ ხარ ჩემი ბატონი! ფსახოლოგიურად წარმოიდგინეთ და მიხედებით!

„მაგრამ...

„ეს საშინელი მაგრამაა!!—ისეთმა ატმოსფერამ შემოპკრო, რომ.. რომ... არ ვიცი, როგორ გადმოგცეთ, შენ ხარ ჩემი ბატონი!

„სურნელებით საესე ვარდის დასაყნოსავად რომ გამზადალი იყოთ

და მიახლოვებისას ცხვირში შეგვეყაროსთ უმყრალესი ბურუნუთიანი უსაძაგლესი რამ... შენ ხარ ჩემი ბატონი... ეს რას განგაცდევინებდათ, ჩემზე უკეთ შეგიძლიათ წარმოიდგინოთ!

„და ჩაიფუჟა უცებ ჩემი ცეცხლი... დაიშალა უცებ ჩემი სხეული... უკვე სხვა ვიყავი! და დაცალ იერებული ვნების ტყვიისა და წამლისაგან შურდულივით შემოვარდი უკანვე ჩემს ოთახში!

„ჩემზე უსაწყლესი ვინ იქნებოდა იმ წუთში. არ ვიცი? რამდენი გრძნობა მეხვია გარს და ერთი მათგანი უმთავრესი და გარკვევით შეცნობილი—ეს იყო, შენ ხარ ჩემი ბატონი, გრძნობა უარესის შეურაცყოფისა, რომელიც გულს მისერავდა!

„შეურაცყოფა ბევრნაირია, შენ ხარ ჩემი ბატონი!

„თუ მართლა ღმერთმა გააჩინა ეს ქვეყანა და მისი გვერგვინი ადამიანი, როგორც იტყვიან ხოლმე, ასეთნაირ შეურაცყოფას არ უნდა ჰქონდეს ადგილი ქვეყნად!..

„ჰე... მაგრამ... ვინ არის გამკითხავი, შენ ხარ ჩემი ბატონი! ვიტყვი მხოლოდ: ღმერთმა დაგიფაროსთ ასეთი შეურაცყოფისაგან თითქუი და ყველა შთამომავლობითურთ!

„თუმცა ვინ იცის, ეს ცხოვრება, იქნება, უბრალო ციგნობაა და მეტი არაფერი!“

1920 წელი.

ღამნა შენგულაძა

დედოფალი მია

ბატონის ასულს მის მოსვენება არ ჰქონდა. მას ავი სიზმრები აწუხებდნენ, მეტად სასტიკი სიზმრები. მან არ იცოდა რა იყო მოსვენება და იტანჯებოდა ტკბილად, სათუთად; მისი სული გაწამდა რაღაც შემტაცებელი ქავილით, რომელიც მთელ სხეულს, მთელს მის არსეიას აღიზიანებდა.

ერთ დღით ადგა იგი საოცარი, ტკბილი სიზმრებითგან გამორკვეული და იგრძნო, რომ გუშინდელი მია არ არის, მისი გული ამ დღით გასაოცარი მოუსვენრობით ადიოდ-დადიოდა და თითქოს მკერდი აფეთქებოდა კიდევ ერთ ღამეში, ერთმა სიზმარმა დაამწიფა იგი მოსაწყვეტ მისის ვარდივით, რომელიც ერთ ღამეში გადიფურჩქნება ხოლმე. იგი გარინდებული ჩაეკრა გერმის ბალიშს გასაოცარი ჟინიანობით და გაყუჩდა, მაგრამ დიდხანს მაინც ვერ მოისვენა, რადგან შავგვრემანი სხეულით გამთბარი სარეცელი მოსვენებას არ აძლევდა და რაღაც უცხო, მომაჯადოებულსა და გამაწამებელს ნეტარებას ჰგრძნობდა საშინელი სიცხადით.

იგი იწვა ლოგინში და ჰგრძნობდა, რომ ფიქრის თავი არ ჰქონდა, ეზუტებოდა ბალიშებს, კბილით ეტანებოდა, მკლავებს იკბენდა ჟინიან ზმორებით, მაგრამ ის ჯიუტი, აბეზარი, ტკბილი და ჟინიანი არ სცილდებოდა. მია ჰგრძნობდა, რომ მის სხეულში ძარღვები ვერ უძლებდნენ ბროწეულის ალის ფერი წვენივით მდუღარე სისხლის თქრილს. მთელი მისი არსება რაღაც ერთისაკენ მიისწრაფოდა და არ იცოდა, არ ესმოდა მის უმანკო პატარა მოფანცქალე გულს თუ სად მიჰყავდა, საით ეზიდებოდა ეს სურვილები. და იგი საშინელ გზაუხვეველ ნაღვლით აქვითინდებოდა ბალიშებში თავჩარგული და ისე ტკბილი იყო ეს ქვთინი, ისე მტანჯველი, ბოღმით აღსავსე, რომ მისგან უფრო და უფრო აქვითინდებოდა ხოლმე.

ასეთი იყო მია და მან არ იცოდა საით ან სად წაეღო ის ტკბილი, მაგრამ ავი განცდანი, ის მოუსვენრობა. ვის გულში ჩეთესა იგი? მაგრამ მია გრძნობს თავისი ქალური ალღოთი, რომ იგი სხვას, უცხოას, მაგრამ სასურველს უნდა მიართვას ჭგულითად, გრძნობიერ ნობათად, და ოცნებობდა მია საოცარი გატაცებით ვიღაც უცხო ვაჟზე, რომელიც მასთან ოქროს ნალებით დაქედდებოდა თეთრი რაშით უნდა მოფრენილიყო წითელ, მარწყვის ფერ ქულაჯით და თივთიკის ყაბალახით, რომლითაც მოწყვეტილი ალმასის ვარსკვლავები უნდა მოეთანა მისთვის საჩუქრად. მოვიდოდა, მოფრინდებოდა ამაყი, ზვიადი ვაჟკაცი და გაიტაცებდა მას და გაფრინდებოდნენ შორს, შორს, ცხრა მთას იქით. მია შიშით, რომ არ გადმოვარდნილიყო, მიეკვრებოდა საქმროს ძლიერ მკერდში და მიეცემოდნენ ორივე ერთად თავზე ხელაღებულ, გიჟურ ქენებას. მის სრულიად არ ეშინოდა გადმოვარდნის, რადგან ვაჟკაცს მაგრა ჰქონდა მკლავი შემოხვეული, მაგრამ მას უნდოდა, რომ ჰქონებოდა, რათა უფრო მაგრად მიჰკვროდა ვაჟკაცის გახურებულ მკერდს.

ასეთი იყო მია.

ნუგზარ ქსნის ერისთავს გატაცებით უყვარდა მია, იგი ერთად ერთი შვილი იყო მისი და მეუღლის ქეთევანის სიკვდილის შემდეგ მია რომ არ ყოფილიყო, ბერად აღიკვეცებოდა, გადგებოდა შორს გელათის ან ათონის მონასტერში და სარწმუნოებრივი ცეცხლით ამწვარი ამოაშრობდა თავის ძვირფას მეუღლის გამაწამებელ ხსოვნას.

მამა ანებივრებდა მიას. მისთვის იყო ყველაფერი გაჩენილი, მისთვის გადაყვავილდა ლამაზად ჩვიდმეტი გაზაფხული. მისთვის ჰფეთქდა სიცოცხლე ქსნის ციხე-სიმაგრეში. ნუგზარ ქსნის ერისთავის სიძლიერე მხოლოდ იმიტომ მძვინვარებდა ქსნის ხეობაში და თავზარს სცემდა ხელაღებულ ყაჩაღ ლეკებს მისი სახელი, რომ მიას სიცოცხლე უზრუნველად აყვავებულყო. რისხვა იყო ამ სახელის ირგვლივ გამეფებული. იგი ავი ლომივით სდარაჯობდა თავის დაღრჯენილ ციხე-გალავანის კბილებით მიას უღარდებლობას, მისთვის ირეკებოდა პარაკლისებისა და წირვისათვის კარის ეკლესიის სამრეკლოს წკრიალა ზარები. შორს ზედაზადენის მონასტერიც ამწვარიყო სივრცეში და მისთვის მხურვალედ ლოცულობდა. საშუალო საუკუნეთა ქარიშხალი გრივალის რაშებივით აქენებულიყვნენ და დაწყვეტილ სადავებში უზანგებს მოუსვენრობით

ჰხეთქდნენ და მათი ხვითქ გადაკრული სხეული ოფლში აქაფებულ
 ლიყო.

თეთრი სვეტიცხოველი ამაყად სდარაჯობდა მც^ეის ადათებს და
 მივიწყებულ ნაზ სიზმრებივით ილანდებოდა მის მესხიერებაში
 არმაზისა და ზადენის მოთაყვანე მოგვთუბანი და მოზედანი.

და აი აქ ინაჩებოდა სათუთი მია, ნაზი, როგორც მდელოს
 შროშანი.

ასეთი იყო ნუგზარ ბატონის საბრძანებელი.

და ერთ დღეს ერისთავს ახალგაზდა მეფეწოდარი ესტუმრა.

გაისმა საყვირის ხმა...

გაუმარჯოს მეფე ნოდარს, გაუმარჯოს!..

კიბეები გადუშვეს...

მობრძანდა მეფე. მისი ამაყი და კეთილშობილი შუბლი ყველას
 იპყრობდა.

მოვიდა იგი, მოფრინდა ქსნის ხეობაში და ყველგან ზემი და
 ნადიმი გამეფდა.

მოფრინდა ამაყი არწივივით ნოდარი და მისი ნაღვლიანი, სვედიანი,
 რალაც გზააუხვეველ ნეტარებას მოწყურებული თვალები კიდევ
 უფრო ლამაზად შინისლულიყვნენ.

მოფრინდა სიძე...

მეფეს ნუგზარ ერისთვის სიძობა სწყურიან!

— გაუმარჯოს სიძე-ბატონს!..

— გაუმარჯოს დედოფალ მისს!..

ქეიფი...

ნადიმი...

სმა...

აზარტეშების დაყუდება... ალავერდი!..

სადღეძელო...

და მია ვნებით აწივლებული, ტრფობით ამწვარი გაიქცა თავის
 ოთახში კოშკის წვერზე და ხატის წინაშე აქვითინებული დაემხო...

* *

ს: ლამო: შორს დოლბანდიანი ყაზბეგი. ცაში დაწეწილი ნარინჯის.
 ფერი ფარდები და ჩამავალი მზის გადახეთქილ ბროწეულივით
 სისხლის ყვავილებიანი ჩასვენება.

ქსანი გველური სრიალით მილიკლიკობს...

გადამწვარი, გამომწეურებული და ავი ქართი ახვეტილი მაკე მთის
 ხრიოკები.

შორს მტკვარის დუღუნნი და აქოჩრილი, ალორთქილი მწვანე
 ქალები...

მია და ნოდარი კოშკის ბურჯზე სხედან, კარის ეკლესიის წინ
 მის დედის, ქეთევანის საფლავთან, რომელზედაც მძიმე გათლილი
 ლოდი ადევს ზედვე ბარელაფეფად ამოქანდაკებულ ქართულ ჩინტა-
 კოპიან ქალით და საოცარი უსწორმასწოროდ ამოჭრილ ქარაგმინ
 ლოცვით, შენდობის ვედრებითა და ქორონაკონით.

მია ზის ნაზი და ნადვლიანი, როგორც პეკელას ამოკვნესა...

ნოდარი—ანთებული ზურნის საარვიით.

რამდენამე უხერხული სიტყვა და უხერხული საჩუმე...

სიჩუმე... მეტყველი...

ჟეტრად ზარდაცემულმა მია მ ცივი ხმით დაიწავლა, ბურჯიდან
 ჩამოიჭრა და თავში ხელწაბანებული ვერხვის ფურცელივით
 აკანკალდა...

—გველი!..

მის დედის საფლავის ლოდის ქვეშ გველი გამოსრიალდა და

ბალახებში ფირლულის მძივივით ქეწჯნის ტანტალით მისისინებდა...

მია აკანკალებული დატორტმანდა და თითქოს განგებ მოეწყო,
 ნოდარის გახურებულ მკერდს მიეყრდნო...

მერე დაბნელდა... აიმიღრა ყველაფერი...

მია მოქნეულ შურდულივით სადღაც გაქანდა და ბაგეებზე ავარვა-
 რებული კოცნა იგრძნო.

შეერეოლდა, ოდნავ ამოიკვნესა, მოეშვა და ნოდარს კისერზე
 მოწყვეტილ ყვავილივით ჩამოეკიდა...

მოსხლექილი სუსტად უპასუხებდა ვაჟის კოცნას...

* *

მზითვის შეკვრა...

მაფრაშების წყობა... ქრელი თუნქით მოჭედილი ზანდუკები...

ჯეჯიშები...

ვეფხის ტყაოსანი...

ქორწილი... მეფე-დედოფლის მაყრების მიერ კარებთან გადაჯვარე-
 დინებულ ხმლებ ქვეშ გატარება და კარის ზღურბლზე თევზის
 გატეხა...

სეფა...

დუღუქი და ზურნა...

გაუმარჯოს სიძეს!.. გაუმარჯოს მეფე-დედოფალს!..

ზეიმი.

* *

ღამე...

მიას საწოლი ოთახი.

კანკელი ოდნავ იღანდება ოთახში ოდნავ მბჟუტავ ზეთის კრაქით
შაცხოვრის ხატის წინ.

ხალი და ნოხები...

ექვსკუთხიანი სპარსული სკამები.

ჭრელი თუნუქით მოჭედილი ზანდუკი, გერმის ბალიშები და მუთა-
ქები... ჩანგური და თარი...

ღიბის ფარდები ლოგინზე დაფენილი... სპარსული ხახვისფერი
მინიატურები კედელზე...

მია მიწოლილია. ძიძა სასთუნალთან იატაკზე დაგდებული მუთაქაზე
ზის და კრიალოსანს სთვლის.

ოთახში ყრუდ მოისმის მაყრების სიმღერა და სადღეგრძელოები..

მია კარგა ხანს გაყუჩებულია, უსაზღვროდ ბედნიერი, თვალგზ
მილულული...

უეცრად წამოიწევა, ღამაზ მკლავებს გაშლის და უცნაურად ანთე-
ბულ თვალებით ღაპარაკობს:

— ძიძა, მე არ შემიძლია იქ ყოფნა!.. მისი თვალები მწვანე,
ვერ უძლებ!.. მე არ შემიძლია უცქარო მეფეს, მე ვგრძნობ, რომ
შთელი ტანი მესუსხება!..—წამოიძახებს იგი და წუთით თავდახრი-
ლი თეთრი შროშანივით ნაზად ჩაჟიქრდება, მერე თითქოს რალაც
დიდი მოაგონდაო გულუბრყვილო აღგზნებულ თვალებით, გატაცე-
ბით დაიწყებს:—ჩემი საქმრო მოფრინდა თეთრი რაშით, წითელ
ქულაჯით და მხრებზე გადადგენულ ყაბალახით. მოაფრიალეს მე-
ფე ყაბლახს გიჟურ ქენებაში, [როგორც დროშას ამაყად!.. ოო,
ძიძავ, ძიძავ, რა ნეტარებით დავირჩობდი თავს მისი აბრეშუმის
ყაბალახით მისსავე ძლიერ მკერდზე!.. მე შეგნიშნე, რომ მისი
მკერდი ძლიერ ადიოდა-ჩადიოდა... მე რომ შემხედა, ფერი ეცვალა.
—შენც ხომ შენიშნე, ძიძა, ხომ?.. და მე ისე ავკანკალდი, რო-
გორც ზამთარში მოყინული ნიბლია.

— მე კი დავინახე რომ...—უნდა რალაც სთქვას ძიძამ, მაგრამ მია
მოუსვენარ სიჯიუტითა და ნებიერ უინიანობით გააწყვეტინებს...

— ნუ ღაპარაკობ, ძიძავ, ნუ!., მე მინდა ვიღაპარაკო!.. სულ მე
მინდა ვღაპარაკობდე... საოცარია, ძიძა, მე მგონია, რომ, როდე-

საც ბედნიერებას თვალეზში ჩასცქერი, მაშინ მსჯერობა და ლამაზი რაკი სიწმიდის გმობაა, მაგრამ როცა დროებით ჩაივლის, თვალს აგარიდებს ეს ბედნიერება, გესმის, ძიძა, რამდენიმე წუთით მხოლოდ, შენ მზად ხარ ეს რამდენიმე წუთი მის მობრუნებადის სულ იტიტინო, იტიტინო უაზროდ შენს ბედნიერებაზე და რაც უნდა სულელური სთქვა, მაინც კვებინურია. მე რომ ახლა მარტო ვიყო, მაინც ვილაპარაკებდი, ვილაპარაკებდი... გულში ჩავიკრავდი ოცნებით მის შავს ხუჭუჭ თმიან ლამაზ თავს და ვკოცნიდი თავდავიწყებამდის... ძიძა, მე გგონია, ვერ გაუძლებ აწნეტარებას. მეტად დიდია იგი და ვერ ავიტან. მე აღსავსე ვარ სიყვარულით; ჩემი ძარღვები ვერ იტევენ ამდენ გრძნობას და გული რინდდება. რა კარგია, არა, ძიძავ, სიყვარული?.. გახსოვს, შენ რომ ზღაპარს მიამბობდი. გახსოვს ნესტან დარეჯანისა და ტარიელის ტრფობა, შენ რომ მიკითხავდი?.. მე ჩუმად ვიყავ და ყურს გიგდები ისე კარგი იყო, ზღაპარივით კარგი, მაგრამ იგი შორს იყო, შორს ცხრა მთას იქით და მინდოდა სულ შენ გელაპარაკა და მე კი ჩუმად ვყოფილიყავი, ჩუმად და ყური მეგდო. მე ვგრძნობდი, რომ სიყვარული მოდიოდა ჩემთან და ჩუმად ვიყავი, უცდიდო სულის გაწამებით, გაყურებულნი. როცა სიყვარული მოდის, ძიძა, ხმას არ იღებენ, ჩუმად არიან... ახლა ზღაპარი ჩემთან მოვიდა და ზღაპარს მე ვუყვარვარ, ახლა სულ მე მინდა ვლაპარაკობდე, სულ... მე შორს გამიტაცებს თავის კოშკში ჩემი ქმარი და ისე მიმიკრავს თავის ფოლადივით მაგარი მკლავებით ძლიერ მკერდში, რომ ჩემი ძვლები ქახქახს დაიწყებს. მე ოდნავ დავიკვივლებ, გავრინდები, თავს დავმალავ მის ქულაჯის თოქმებში და დავდნები... რისთვის შეიკარ წარბები, ძიძავ, განა ცუდია ასე?

სიჩუნიე...

მეკორწილცთა ქეიფი და სიმღერა ისმის მხოლოდ...

სადღეგრძელოს ხმა, დუდუკი...

მის გულუბრყვილო, უმანკო სიხე წუთით მოღრუბლულია, მერე უეცრად მოცოცხლდება, ბედნიერად ღრმად ამოისუნთქავს და ისევ დაიწყებს:

— მე არ შემიძლია დიდხანს უცქირო მის თვალებს, ასე გგონია ღამეს უცქერი უბეში მეთქი და თავბრუ მესხმის, ვილუპები მის უბსკრულებში... რა კარგი თვალეზი აქვს ჩემს მეფეს... მე დამესიზნება იგი ამალამ!.. სულ ასეთი მესიზნებოდა ჩემი საქმრო და იგი ასეთივე მოვიდა ჩემთან და მოიტანა საჩუქრად სიზმარი და ბედნიერება... სიზმარი და ბედნიერება...

— მოისვენე ბატონიშვილო, დაიძინე და ხვალ დილით შენ თვითონ უნდა შეიგებო შენს საქმროს, ძლევაშოსილი მამაშენიც გაბარებულა...

— ხვალ დილით მე სულ ადრე ავდგები!.. ცა რომ მტრედის ფრად ინათებს, მე თვითონ გავიტან ჩემ მოქსოვილ პირსახოცს, ზედ რომ ჭრელი ფარშევანგები ამოვქსოვე, ჩემს ხელით გაუტან ვერცხლის ტაშტსა და თუნგს და პირს დაეზანინებ... და იგი ვაიხსნის საყელოს და იქიდან მზისგან დამწვარი ვაჟკაცური მკერდი გამოჩნდება, ძლიერი მკერდი, რომელშიც მე უნდა მიმიკრას... რა კარგია, ძიძა, ბედნიერება... ამაღამ სიზმარში სულ ის მეყოლება თვალწინ... მაგრამ, რომ არ მეძინება!.. მე კი ისე მინდა სიზმარში ვნახო, ძლიერ მინდა... გამხალე ძიძა!..

ძიძა ტანთ ხდის მის და მისი ნაზი, ვნებით დაღვენთილი სხეული თავისუფლდება ფარჩეულობისაგან. მია ლამის პერანგში თეთრ ანგელოსს ჰგავს აღისფერ ატლასის საბნის პირზე ამოქსოვილს, ძიძამ მისი შავი დალაღები დაშალა და თოვლის ბალიშზე დაღვრილ გიშერივით გადაჰყარა... და დაწვა დედოფალი მია, დ.წვა ანგელოსი ნაზი, როგორც უმანკოდ დამწვარი ოცნება.

— ჩემი მეფე!.. რა კარგია იგი!.. ცა კი ისეა მყუდრო და ბედნიერებით აღსავსე, რომ ასე მგონია ღმერთს დავინახავ... გრძელი თეთრი წვერებით... მია ცოტა ხანს შეჩერდება, თითქოს სულის მოსაბრუნებლად და მერე ისევ დაიწყებს:— ძიძა, როცა ყველას გამოვემშვიდობებ დასაძინებლად, მამამ შუბლში მაკოცა და ვიგრძენ, რომ მისი მკლავების ცახცახმა მეც ამაკანკალა... მეფე კი ანთებული მიყურებდა ღამურ თვალებით... მე კი ისე თამამი ვიყავი!.. ასე მეგონა ბედნიერებას შიგ თვალეზში ჩავცქერი მეტიქი!.. წამოველ და იქ დარჩა ჩემი ბედნიერება!.. ახლა ისინი ნადიმობენ... ამაღამ ნუ მოვა იგი ჩემთან, მე არ მინდა იგი ამაღამ!.. თუ ძილი მოვრიოს კოშკის თავზე მოასვენეთ ოთახში, ხმაურობამ არ შეაწუხოს!.. მე კი მისთვის ვილოცებ!.. ღმერთო!.. ღმერთიც კი დამავიწყა მისმა სიყვარულმა!.. რა საოცარი ღამეა!.. მე არ მინდა მაცხოვარს ვევედრო!.. უწინაც მაცხოვრის მაგივრად სულ ის მელანდებოდა ლოცვის დროს!.. ის უცხო, სასურველი და ახლა კი ახლობელი!..

ლოცულობს იგი უმანკო ბავშვივით, ანგელოსივით მთელი თავისუფლუბრიყვილო სულის გადმოშლით, ატიტინებული უაზროდ და უბრალოებით, უნდა უფრო ჭკვიანური სიტყვებით მიმართოს მაც-

ზოვარს, მაგრამ ვერ ახერხებს, სიტყვები ებნევა, მერე სამჯერ ჯვარს გადისაზავს კდემო მოსილი...

—მეტი არ შემიძლია, ძიძა, არა!.. როგორ არ ეწყობიან ერთი მეორეს ლოცვა და ბედნიერება... ალბად მხოლოდ წამებულნი და უბედურნი ლოცულობენ კარგად. გაჩერდი, ძიძა, გაჩერდი!.. ჟუჟრე... ჟუჟრე... მოდის მეფე... მე თმებს ვიშლი და ფეხქვეშ უფენ ჩემს მეფეს, ფეხქვეშ... მოდის მეფე... ოქროს ნაღები... დაკრეფილი ვარსკვლავები... მოვიდა მეფე...

— მე არ ვიცოდი არსებობდი შენ თუ არა, მაგრამ მაინც მიყვარდი... ვიგონებდი ჯერ არ გაგონილ ლამაზ სახელებს შენთვის, რომელიც ჯერ არავის ჰრქმევია და ძვირფას ქვებივით ვთამაშობდი ამ სახელებთან, ვიცინოდი, რომ ეს სახელები მხოლოდ მე მესმოდა და სხვას არავის... ჩემი ქალიშვილობა შენ მოგელოდა, რომ შენი ძლიერი მკლავებით ჩაგეკრა იგი... მე მიყვარდი შენ, სასურველო, უნახავადაც.

...გაისმის საყვირის ხმა საშინელი გულ ჩახვეულობით, რომელშიც ომის ყუიენის მოსალოდნელება, დაჭრილის უმწეო კენესა და მხედარ დაკარგული ცხენის ხვიხვინი ისახება...

— რა ამბავია?..—შეკრთება ნოდარი და რისხვით აკვესილ თვალებს მაანათებს შემოსულ მსახურს.

— ავაზაკი სელიმბეი დედოფალს მოითხოვს!.. მოციქულები გეახლნენ...

ნოდარი ხელს ჩამოაცილებს ფერ დაკარგულ მის და გაისმის საზარელი განკარგულება გააფთრებულ ნოდარისა:

— თვალები დასთხარეთ და მარგილებზე აცმულნი კოშკის თავზე გადმოჰკიდეთ!..

რისხვა და მეხი...

ცოტა ხანს შემდეგ კოშკის თავს უცნაური თვალეზ დათხრილი სამკაულები რთავენ საზარელებით.

...ბუკი და ნალარა...

ბრძოლის სამზადისი...

—ნახვამდის ჩემო მეფევ, ნახვამდის!.. მოგელი, ჩემო, გამარჯვებულს!.. ქვითინო, ტირილი...

ბრძოლა...

ცხენთა თქრიალი...

კენესა...

ბმლები ეღვა...

— მოგვაკლეს მეფე!.. მოგვიკლეს მეფე!..
 ...მია გულ გაზეთქალ იატაკზე ასვენია...
 გათავდა მია... ვერ გასძლო მიამ...
 სიზმარი საშინელი და სიკვდალი...

* * *

დილა იყო...

მაყრები დილას შედღუღით ეგებებოდნენ.

— დედოფალი სად არის, დედოფალი... ღმერთმა აღდგომდეს
 დედოფალი მია!..

უეცრად ტვინის დამაბნელებელი წივილი გაისმა და თმა გაშლილი
 ძიძა მოთქმა-კეფილით ლაწვებს იხოკდა და კავებს იგლეჯდა...

მიას ძილში მოულოდნელი სიკვდილი შეიცხადა ძიძამ...

— რა იყო, ძიძავ, რა ამბავა?..—დაიძახა ფერ შეცვლილმა ნუგ-
 ზარ ბატონმა ენის ბორკვით.

— მია აღარ არას, მია გათავდა!..

ნუგზარმა შუბლში საშინლად გაარტყა ხელი, დატორტმანდა და
 ვილაცის ხელებზე გადასვენა.

— დედოფალო... დედოფალო!..—ძლივს მოახერხა სასოწარკვეთილ-
 მა მეფემ...

და მთვრალი მაყრები აქვითინდნენ სყვარულით მკვდარ დედო-
 ფალზე...

1921 წ. ზაფხული. ჯუმათი.

ა ლ მ რ ტ ი

ჩვენი მწერლობის შორი-ახლო

დღევანდელ ჩვენს მწერლობას დამთავრებული ფოქუსები არა აქვს. ამიტომ გარკვეულ პერსპექტივებს მოკლებულია იგი. მასალა კი ბევრია. მაგრამ პატარა,—ფართოდ მოქმედების ხაზები არ სჩანან.

საერთო შტრიხებზე და შეიძლება ლაპარაკი და სულის კვეთების იმ მომენტებზე, რომელნიც ეყრდნობიან რაიმე საფუძველს და მომავლის ნიადაგს ასუქებენ.

ახალი მწერლობის ერთ ფრთას დასჩემდა ზოგი რამ, რაც ბოლშევიანი დეკადანსის გავლენის ნაყოფია და მისი კოზმობების წინამორბედი. მიუხედავად ამისა აღფრთოვანება ჩვენი მწერლობის წაინც შემოქმედი და მის სულს არ მოელის განძარცვა საღ შევენებათაგან, რომლებიც მარად სწნავდნენ ხოლმე მის გამარჯვებათა და მიღწევათა გვირგვინს.

დრო ისეთია, რომ კალაპოტი არა აქვს. ძველი ყალიბები გამოუსადეგარია. შფოთიანი დუღილი სწარმოებს და ოდესმე დამდგარი სფერო შემოქმედებისა შერყეულია.—

ახალის ძიების პროცესი სუფევს. ახალი კი კიდევ შორს არის. ძიების ძალა მომწყვდებულია ქართული სულის შესაძლებლობის ფარგლებში. მიღწევა მცირეა... ისიც სხვაგან მიხწყულის განშეორებაა ხშირად.—სამზადისია უთუოდ.

მაგრამ ისარი მაინც გატყორცნალია. ნიშანი თითქმის აღებულია, და მას დიდ მიღწევისკენ მიყვება.

ჩვენ გვაქვს იმედი ახალისა.—თავდება:—ჩვენი მწერლობის მარად რძიანი ძუძუ-მკერდი!

* *
*

რუსთაველი იყო უდიდესი მიღწევა ქართული შემოქმედებისა. ასეთი დარჩება იგი მარად.

მიუხედავად იმისა, რომ რუსთაველის განმეორება არ იქნება, ქართულმა მწერლობამ უნდა სიტყვას სიტყვა რუსთაველური. ჩვენი შემოქმედების ენერჯიაც აქეთკენ უნდა იყოს მიმართული. როგორც გამართლებას, აგრეთვე გამარჯვებას იგი მხოლოდ ამ გზით ჰპოვებს.— ისტორიას თვისი ეფექტები აქვს. მათი შლა შეუცნობელს კანონებს ემორჩილება ხოლო ერთი კა ცხადია:—თითქუთს ქვებას წინანდელის ძალა-დიდება, და ყველანი მეორდებიან შემდეგში.

ქართული მწერლობის მორავი ეფექტი უთუოდ მომავალს ეკუთვნის. არსებითად იგი რუსთაველური უნდა იყოს. რუსთაველური იმ აზრით, რომ მოცულობა მისი მთელი ქვეყანა იქნება და სიტყვა მისი —სული, ამ ქვეყნის გარდამქნელი თვისდა ნებისად.

გარეშე ამისა მიღწევა ყოველი—ნამდვილა არ არის, „სიტყვა“ ყოველი—მხოლოდ მასალაა.

* *

შემოქმედება—შემეცნებაა. ეს უკანასკნელი კა დამამკვიდრებელია სულის მეუფებისა და მისი გამანთავისუფლებელია სრულიადი. ის არის გამარჯვება, რომლის შინაარსი თავისუფლებაა.

ცხოვრებას შემოქმედების სახე აქვს, რომლის ყოველი წამი შემეცნებას ეკუთვნის, სულის განთავისუფლებას ეწირება.

პოეზია უინტრიმესი მომენტია შემეცნების პროცესში. იგი ერთი უაღრესი სახეა შემოქმედებისა და იწყება მაშინ, როცა მიღწევა ფაქტი ხდება.

მიღწევა პოეტური შინაგანია და საიდუმლო, მაგრამ მისი მოვლინებისათვის საჭიროა სახე, ფორმა თქმისა, რომელაც მიღწევასთან თანარსებულია.

ამიტომ პოეზია აღსაესება შინაარსით, რომელიც უსაზღვროა და განსაზღრულიც ერთსა და იმავე დროს.—უსაზღვროა მიღწევაში, ხოლო განსაზღრული—თქმაში.—ეს მომენტია მისი ყოველქამიერი ქმედობის საფუძველი.

ტყუილია, თითქო პოეზიისათვის სავალდებულო არ იყოს—„თქმა ხმებით.“—ს. ცირეკაძე ამ შემთხვევაში საწუხარო გაუგებრობაში იმყოფება.

განსახიერება მიღწევის გარეშე არ იქნება, არც მიღწევა გარეშე განსახიერებასა. ორივე პოეზიაში ერთარსებიანდება.

აქედან: პოეზია—შემეცნებაა, და როცა ის ეს არ არის, მაშინ შარლათანობად იქცევა.

ჩვენში მრავალთათვის არის ეს აღსანიშნავი.

* *

რა არის ობიექტი მწერლობისა? რომელია გზა მისი ქეშმარიტი? ეს კითხვები კოორდინალურია მწერლობაში. ისინი არიან გამომწვევნი სხვა-და-სხვა სკოლისა და მიმართულგბათა. — ახალის ძიება, ახალის დამყარება — ყოველივე ეს უტრიალებს ხსენებულ კითხვებს და ამათვან წარმოიშვის.

ობიექტი მწერლობისა იგივეა რაც ობიექტი შემეცნებისა. ეს უნივერსუმი მისი სახეებით, მისი უსაზღვრობით, ამოცანებით, ხილულ და არა ხილულ ქვეყნებით, სულით, ხორციით, გრძნობით...

მაგრამ თავის თავად ეს კი არ არის უთანხმოების გამომწვევი, ეს არ არის სადავო. სადავო ისაა, თუ სად არის და რა არის სინამდვილე ამ უნივერსუმისა, — ჩვენს გარეშე, ობიექტიურად არსებობს იგი, თუ მხოლოდ ის არის იგი, რაც წარმოდგენაა ჩვენი, განცდა ჩვენი, რაც ჩვენშია მხოლოდ. —

ობიექტიურია თუ სუბიექტიური სინამდვილე?

ჩვენს მწერლობაში ამ დავას არ აქვს თითქმის ისტორია; — დავის თავად ცხადია, ჩვენში არც ლიტერატურული სკოლები არსებულან ამ ნიადაგზე აღმოცენებულები. სულ სხვა სურათს წარმოადგენს ამ მხრით ევროპა.

ნატურალისტური სკოლა დარწმუნებული იყო, რომ სინამდვილე სრულიად ობიექტიურია, მისი ქეშმარიტი სახე — გარეგანი მისი გამოხატულებაა. — ამ სკოლის დრო იყო, თუ შეიძლება ითქვას, „მეცნიერული“ მწერლობის ხანა, როცა აზროვნებას ევროპაში საერთოდ დარვინიზმის ბეჭედი ესვა და მისი ფილოსოფიის დროშა ბატონობდა.

რეაქციას, რომელიც მოჰყვა ამ სკოლას, სუბიექტიური მსოფლმხედველობა ახასიათებს. ეს არის ხანა მეტაფიზიკურისა და მისტიურის სულისკვეთების გამეფებისა, რომელმაც „სიმბოლიზმისა“ და „ნეორომანტიზმის“ სახე მიიღო. — უნდა აღინიშნოს, რომ ეს ძიება ამაზე არ შეჩერებულა, ამით არც განსაზღვრულა იგი: — მრავალი იყო ენარეკლი, ფერი და ჰანგი...

თავის თავად ცხადია, რომ ნაწილობრივი ცოდნა არასოდეს აკმაყოფილებდა კაცობრიობის სულს. პოზიტივიზმი ვერაჰკლავდა ადამიანის წყურვილს, და შემოქმედი სული მუდამ ეძებდა თავშესაფარს თავისუფლად მოქნეულს ინტუიციის ციცხლით გაალებულ ფართო აფრთოვანებაში, რომელიც მთლიანი შემეცნების ურთავრესი საშუალებაა.

ყველა სკოლას, ყოველ განცდას თავისი შექქონდა მწერლობაში მიზნისა თუ მიზნის მისაღწევ საშუალების მხრით. დავა ობიექტივიზმისა და სუბიექტივიზმის შორის დამთავრდა ჯერ სუბიექტივიზმის გამარჯვებით და შემდეგ კი ისეთის სინტეზით, რომლის კონცეპცია აერთიანებს ორსავე და შლის ახალ ჰორიზონტებს. ის გარემოება, რომ მწერლობა მუდამ იწვის ძიების ცეცხლში, მომასწავებელია იმისა, რომ დიდია განცდა მისი და ამოუწურავი როგორც საშუალებანი, აგრეთვე მიზნები მისი.

* *

შემოქმედება ყოველთვის იყო და არის გარემოცული მრავალის დაბრკოლებით. მისი თავისუფლება იმ საიდუმლო კლიტულშია, რომლის გაღებისათვის იწირება ყველა ენერგია კაცობრიობისა და საბ. მიდან.—საიდუმლოების კოშკის კარებს იცავენ ისეთი ძალები, რომლებიც თითქო დაუძლეველნი არიან.—

— მძიმე განცდები, ტრადიკული სულისკვეთებანი და გამარჯვებადამარცხებათა ქარიშხალური მორიგეობანი წინაშე საშინელისა და თითქო გარდუვალის აუცილებლობისა,—აი მთავარი მომენტები შემოქმედების გზისა.

შემოქმედი სული მუდამ ჯანყის ალზე იწვის. ქვეყნის გარდაქმნა მისდა ნებისად და გარღვევა აუცილებლობის შემორტყმულ რკალთა—აი მისი ჯანყის მიზანი.

ქვეყნის გარდასაქმნელად კი საჭიროა მისი შეცნობ-შეგრძნობა. ეს კი მოასწავებს შემცნობელის გაერთიანებას შეცნობილთან, რაც მწვერვალია შემოქმედებისა.

აქვე იჭრებიან ყველა კითხვები, რომლებიც კა უტრიალებენ გარშემო ამ საგანს.

აქედანვე უნდა გამომდინარეობდეს გზათა სხვაობა, თუ ძიებანი მწერლობაშიაც.

* *

თანამედროვე მწერლობა დიდ განცდათა მატარებელია. მასში მომწიფდნენ ახალი შესაძლებლობანი, რომლებიც კვლავად ახლებს გამოიწვევენ.

თანამედროვე შესაძლებლობა უკვე უარყოფს ეს+ედ წოდებულ, რეალიზმს, სიმვოლიზმს, რომანტიზმს, როგორც ესეთებს. მისი პერსპექტივები უფრო შორს მიდის, მაგრამ ამათი მონაპოვრებით.

წარსულ ძიებათა ანარქიკლები, რომლებიც ჩვენში ზოგიერთებს ჰსურთ ახალის სახით მოგვაჩვენონ, არსებითად ქართულ მწერლო-

ბას არაფერს მისცემენ. მიბაძვითი მწერლობას არსად არასოდეს შეუქმნია ახალი. მიბაძული განცდა კი—ყალბია.

ჩვენ გვჭირია არა განმეორება ვისიმე, არამედ საკუთარი განცდა, გაღრმავებული, თუ ვნებავთ, კაცობრიობის როგორც წარსული, აგრეთვე აწმყო ცდითა, მიღწევითა და მოპოვებულითა.

სკოლას, „მიმართულებს“ არსად შეუქმნია მწერალი. პირიქით კი. ჩვენც მოვითხოვთ მწერლისაგან არა „მიმართულებას“ არამედ შემოქმედებას უპირველესად ყოვლისა.

* *

თუ რეალიზმს ცხოვრების ხუნდზე ჰყავდა დაკრული მწერლის სული, სიმეოლიზმს იგი პაწიწით გაბრუებული უნდადავო საგალმატიოი სფეროში შეჰყავდა.—ასე გამოიხატენ პოლიუსები ამ მიმართულებათა.

ჩვენი მწერალი არც ხუნდზე უნდა დაეკრას, ხოლო არც საგალიმატიოდ უნდა მოიცალოს. მისი გზა ერთად ერთი უნდა იყოს—თავისუფალი შემოქმედება, რომელიც შინაგანი დამოუკიდებელი განცდის საშუალებით შეიგრძნ-შეიცნობს სამყაროს თვისდა ნებისად გარდაქმნისათვის.

ამ გზას მე არ მინდა უწოდო რომელიმე სკოლის სახელი. ის უფრო სინტეზია, რომელშიაც ბოლოს და ბოლოს უნდა მოექცნენ ყველა ძიებანი და „მიმართულებანი“ მწერლობისა.

ხოლო მისი მთავარი მომენტები მოთავსდებიან უფრო რეალიზმის შცნებაში, თუ ამ უკანასკნელს მივცემთ იმ ახალ განმარტებას, რომელიც მოაცილის მას ძველის სკოლის უარყოფითს მხარეებს, და რომელსაც ზემოდ თქმულის მიხედვით მივასაკუთრებთ ახალსა, ფართოსა და ღრმა შინაარს...

ნოემბერი 1921 წ.

სოციალური

გიგლიშვილი

სანდრო ცირეკიძე. „მოვარეულნი“. ვაჩხაიძის გამომცემი. ქუთაისი. 1921-
 თორმეტი მინიატიურა ში გვერდიან მინიატიურულ წიგნაკში. თორ-
 მეტი მკაფიო და მაცდუნებელი ტემის დაწერილი ექსტრაქტი ერთ
 პაწია რვეულში. მარტო „რომანი“—რომ გაშლილიყო,—გააგებდა
 200 გვერდიან წიგნს. მაგრამ სანდრო ცირეკიძე ფანატიურად ებრ-
 ძვის სიტყვას. ოსტატი ებრძვის მასალას, რომ სავსებით დაიმორ-
 ჩილოს იგი, მაგრამ, გატაცებული, ამსხვრევს და სრულიად უარ-
 ყფს მას. მან ერთხელ სთქვა, რომ შესაძლოა პოეტური თქმა მარ-
 ტო სათაურებით ამოიწუროსო. ბოლოს მან სათაურებიც უარყო და
 განაცხადა: პოეტური თქმა ფერებით და ხმებით არაა სავალდებუ-
 ლოვო. ეს უარყოფა პოეტური შემოქმედების და სანდრო ცირე-
 კიძე კიდევ ელის ისეთ „ამაყ პოეტებს, რომლებიც აღარ გამოს-
 თქვამენ თავის განცდებს“.

„მოვარეულნი“ ცირეკიძე ზოგან აღწევს სავსებით მიზანს: უმცი-
 რესი მასალით ქმნის მაღალ ფორმას. ასეთია მისი „რაინდთა ლან-
 დები“, „მოვარეული“ და „ეპილოგი“. აქ რამდენიმე სტრიქონში.
 როგორც ჩიტი გალიაში, მომწყვდეულია დასრულებული ფაბულა,
 მაგრამ ზოგი მათგანი წვალობს „პროკრუსტის სარეცელზე“.

„შეცნევე ნიამორები“ შიგნი მიქცევა. ვალუბიან გადბინდაშვილის ბე-
 დადღობით. მოთავსებულია ლექსები ჩვენში უკვე ცნობილ „ცის-
 ფერ ყანწელ“ პოეტების. გრ. რობაქიძის „რთველში“ მოსჩანს
 ტკიბილი წვეგნის სურნელით გაქდენთილი ჰაერი, რომელიც დამძიმე-
 ბულია ატბორებული ვნებით. გ. ლეონიძე „ავტოპორტრეტში“
 ამელავენებს, რომ „სწოვა კახეთის მსუქან თეძოების მტევნები...
 რომ ის არის „ბარბაროსი, ხაზარი და სარაციანი“ და (ამიტომ?)
 მას თავზე „ადგამენ გვირგვინს თეიმურაზ და ქაეკავადე“... ლექსი
 „დაუტყვევლად“ სავსეა ახალგაზრდული ენერჯით და გამბედაობით.

ყრმა პოეტის გულში ქანაობს „ურაგანი და დინამიტი“, რომელიც —მწამს,—გამოიწვევს პოეტურ აფეთქებას. კარგია სახე:

„მზე—ჩემი გვარის ლაშქრობაში გათეთრებული“.

ამ ორ ლექსში სცემს სიცოცხლის მაგარი ძარღვი და ენერჯის სიქარბით განირჩევა სხვა ყველა ლექსებიდან. ტიცინ ტაბიძე ელის „პოეზიით დაღუპვას.“ ვალერიან გაფრინდაშვილს, თავის მშვენიერ ლექსში „Divagation“ ელანდება „ყანწელთა მორავი“. კოლაუ ნადირაძეს „ყვითელი მალაელი დამპალი უბიდან აწვდის ხელში სხვანაირ ლექსებს, ვით ნუშიებს და ტარანტულებს.“ ლილი მეუნარგიას ისე დააფრთხობს „კოშმართა გროვა“, რომ მისი „სიგიჟე ჩინურ ვაზაში დაიმალება“. ნიკ. მიწიშვილი „მკვდარი, ფეხშიშველი, გახუნებული ჰკიდია ორ ქვეყნის ორბოძალზე და ყველა ღმერთებს სათითაოდ აგინებს ძალზე“.

შალვა აფხაიძე სწერს სანდროს თბილისიდან, რომ „აქ საოცარი იწვის ხველება, საფლავი არის თვალების უბე. სანდრო! გვაწუნებს საშინლება, ბალღინჯოს სრესა, შმორი და წუმე“. შალვა კარმელი ჰკვირს: „არ არი ღმერთი! გადმობრუნდა ცა შერყეული... მშობელო მიწავ! ქეშმარიტად იყავ წყეული“... განცალკევებით სდგას რაჟდენ გვეტაძის ნაზი სონეტი, მიძღვნილი ტრალიკულად დაღუპულ მარო მაყაშვილისადმი:

..მოსჩანს მთვარეზე განწირული მამაცი ჯარი.

და უჩვევ შიშით ვეფარები ქვის მოაჯირებს:

მოულოდნელად თქვენს სასთუმალს მოძვრება ჯვარი—

ვით ქათვის სვეტო წამოდგებით გაშლილ ქოჩორით.

და მიგონებით გულდაწყვეტილს დიდხანს გაჩერებს:

ქოროლლის ციხე, ტაბახმელა, რუხი კოჯორი...

ლექსებს გარდა წიგნში მოთავსებულია ორი წერილი—სანდრო ცირეკიძის: „პოეზიის ნაპირები“ და ვალერიან გაფრინდაშვილის: „სახელების მაგია“. ორივე ავტორი საინტერესო ტემებს ეხება, მაგრამ აშკამად მე მინდა მივაქციო მკითხველების ყურადღება ერთ მოტივს, რომელიც ორივე წერილს აერთებს. ეს არის კატასტროფის წინაგრძნობა. სანდრო ცირეკიძე ჰფიქრობს, რომ მოძავალი პოეტები დაღუპდებიან, ვინაიდან „ქეშმარიტი პოეზიის ორლობე მიდის ამ უფსკრულისაკენ.“ ვალ. გაფრინდაშვილი ამბობს: „ფუტურისტებს უნდოდათ ხელოვნურად დაეღუპათ პოეზია, მაგრამ ეს თავისთავად მოხდება, რადგანაც პოეზია დღეს იკვებება თავისი

სისხლით და ხორციით. ის ჩონჩხად იქცევა და გადატყდება წელში, როგორც მოხუცი აკრობატი“. ეს არის ავადმყოფი ეგროზის კენესა, თბილისში გადმოსროლილი. დამპალი ცივილიზაციის მიძიმე ტვირთი არ უნდა აწვებოდეს მრავალ-ხნოვან, მაგრამ ჯერ კიდევ „ბარბაროსულ“ საქართველოს ძარღვიან მხრებს, რადგანაც „მსოფლიოს დეფორმაციის“ საწინელი მოჩვენება, რომელიც ეიფელის კოშკიდან ელანდება დაქანცულს და შეშინებულს ეგროპიელს, ძნელი დასანახავია თბილისის ფუნიკულიორიდან.

„რევოლიუციის პოეტები“ სასკლშიფთ გამოცემა. დივიან დამიბისა და გ. ლუნიბის ბუცაქიით.

წიგნი ძლიერ ნაქარევედ არის შედგენილი,—რაც წინასიტყვაობაშიაც არის აღნიშნული,—მასალა არ არის შესაფერად შერჩეული და დალაგებული, აკლია ზოგი თვალსაჩინო რევოლიუციის პოეტი და არის რამდენიმე რევოლიუციის გარეშე მყოფი პოეტი. უკეთესი იყო სახელად დარქმეოდა: „რევოლიუციონური ლექსები“, რადგანაც შეიძლება არა რევოლიუციონერმა პოეტმაც დასწეროს რევოლიუციონური ლექსი და ერთი და ორი ლექსით პოეტი რევოლიუციის ღერბს ვერ მიიღებს. საინტერესოა ტიცთან ტაბიძის წერილი „რევოლიუცია და პოეტები“, სადაც ავტორი სკდილობს პარადოქსალურ აზრის დამტკიცებას, რომ „ყოველ დროის და ყველა ქვეყანათა პოეტები ყოველთვის იდგნენ რევოლიუციის მხარეზე.“ ეს გადაჭარბებაა. ყველა პოეტი რომ რევოლიუციის მხარეზე იდგეს, საჭიროა არ იქნებოდა ცალკე „რევოლიუციის პოეტების“ შერჩევა და მათი გამოცემა. წერილში დამაჯერებელი დალაგებით არის დაგროვილი ისტორიული მასალა ამ ტეზისის დასამტკიცებლად. გარეგნულად წიგნი კარგადაა გამოცემული.

ვანტანგ კოტეტიშვილი—„უღლესი უიღბანი“—სასკლშიფთ გამოცემულთა წიგნაკი შეიცავს უიტმანის შემოქმედების შესახებ პოპულიარულ წერილს. კარგად არის გადმოცემული ამერიკელი „ქუჩის მოგვის“ ბიოგრაფიის ყველა უცნაურობა. სტილი ცოტა მყვარალაა, მაგრამ ეს შეიძლება უფრო უხდებოდეს ამერიკულ რეკლამის მოყვარულ პოეტზე საუბარს. არის ზივა და ზიგ ბანალობისკენ „გადავარდნა.“ —„უიტმანის შესახებ,—ამბობს ბანი კოტეტიშვილი,—ჯერ ჩერიანი ბიოგრაფიაც არ არის დაწერილი... იქნება ერთი მხრით ეს კარგიც იყვის, რადგან მისი შემოქმედება ისეთი ღიღია და საწინელი, რომ გინდა მის დაწერას (შემოქმედების დაწერას?) მომაკვ-

დავი დედამა არც კი ჰყავდეს, რომ ქაოსიდან იყვეს იგი წარმო-
 შობილი. მაგრამ მეორე მხრივ (!) ვიცი, რომ ეს ასე არ არის
 (ნუ თუ?), და გვინდა რომ გავივით მისი მშობლების ვინაობაც...
 წერილის ბოლოს ასეთი ფანტასმაგორია დატრიალებული: „დღეს
 ამ პოეზიის გოლიათს მხოლოდ ძლიერები გრძნობენ. უიტმანის
 სიკოცხლე ამას იქით გაიშლება.“

მოკვდება კი მაშინ, როცა მას სუსტებიც იგრძნობენ, გაიგებენ და
 შეიყვარებენ.

უტმანის სიკვდილი, როგორც პოეტის, ეს მისივე ხელახალი გამარ-
 ჯვება იქნება.

ისე რომ საბოლოოდ უიტმანი სიკვდილს ამარცხებს.

ასეთ მოჯადოებულ წრეში იტრიალებს უიტმანი მანამ, სანამ ვ.
 კოტეტიშვილის წიგნი არ გაცვდება.

წიგნაკს ბოლოს დარჩული აქვს უიტმანის რამდენიმე ლექსი წიგ-
 ნის ავტორის მიერვე ნათარგმნი. კარგი იქნებოდა რჩეული ლექსები
 დარიგებოდა სათარგმნელად პოეტებს. თარგმანიც უკეთესი იქნე-
 ბოდა და ლექსების რაოდენობაც მეტი, თორემ სამი სუსტად ნა-
 თარგმნ ლექსით მკითხველი ვერ შეადგენს შესაფერ აზრს უიტმა-
 ნის შემოქმედებაზე.

სანდრო ეული — „ყოვლიანობის სავაიბი“. ლექსები. სახელმწიფო გა-
 მთავრდება.

ამ წიგნაკს ჩვენ არ მივაქცევდით სრულიად ყურადღებას, რომ მას-
 ში არ წაგვეკათხა ვინჰე კ—რი—ს წინასიტყვაობა, რომელიც ერ-
 თი ხელის მოსმით ანადგურებს სანდრო ეულამდე არსებულ ყველა
 პროლეტარულ უოეტებს: ვ. რუხაძეს, გ. ქუჩიშვილს, იასამანს,
 ობოლ მუშას და სხვ. ესენიო, —ამბობს განრისხებული კ—რი,—
 ხანდახან უხვევდნენ თავიანთ გზას ან საქართველოს ხაზით, ან მა-
 რაჯისობის, ყოფნა-არყოფნის, ან ქალის საკითხებითო. მაგრამ
 ყოვლად ძლიერი რევოლიუციის შემდეგ შეუძლებელი იყო სხვა და
 სხვა პირობებზე მღერა, როცა რევოლიუციამ გაანადგურა ყო-
 ველივე და ძველი ქვეყანაც თავისი ჰამლეტური იქვიანობით და
 მარად-სიბის პირობებებითო. გაზოდის, რომ რევოლიუციას გაუნად-
 გურებია საერთოდ პოეზია, რადგანაც თუ პოეზიის სამთავროდან
 ამოიშალა პატრიოტიზმი, ეროსი, მარადისობას, ყოფნა-არყოფნის და
 სხვა „წყეული“ პირობებზე, რაღა დარჩება მაშინ ბარბანის რა-
 ხუნის გარდა? გაანაჯა რა ერთი სულის შებერვით ყველა აქამდე

არსებული პოეტები, ბ-ნმა კ—რი-მ ბუკთა და საყვირით აიყვანა
 სანდრო ეული რევოლიუციის უზღოდეს საფეხურზე და ჰლაღადებს:
 „ეულის პოეზია არის რევოლიუციის დღეებში ნაგოძობი მოზღვა-
 ვებულის ძალა აქ თქვენ წინ იშლება რევოლიუციის სურათები, მი-
 სი ცეცხლები, ბარიკადების ძახილი, სისხლი და ბაირაღები,—ერთი
 სიტყვით მთელი აპოთეოზი რევოლიუციისა! ეს ბედნიერი ბედი (!)
 ხედა სანდრო ეულს!“ გადავხედოთ ამ „აპოთეოზს“ ეულის ლექ-
 სებში. „ბარიკადებიდან“ ისმის ასეთი ძახილი:

„ნუ შეგვაშინებს სვავთა ღმუილი,
 ყვავთა ჩხავილი, ყველთა სისინი,
 და ღამის მცველთა მწარე სიცილი!

„მუშის სიმღერა.“

სხვისთვის ვქმნიდი ოქროსა მთებს,
 სხვისთვის ვქმნიდი ბატონობას,
 სხვისთვის კოშკებს ვაშენებდი,
 სხვისთვის ვქმნიდი მე განცხრომს.

„პირველ მაისისთვის.“

დღეს კი, ძმაო, სხვა დღე არის,
 დღე—პირველი მაისისა,
 დღეს ჩვენ უნდა გავიხაროთ,
 დღეს მტრები კი ცრემლს დაღვრისა...
 დღე დაგვდგა საიმიდო,
 სანეტარო მომავლისა,
 როს ოცნება—სიხარული
 ამა ქვეყნად ფრთებს გაშლისა“..

„ღურგლის სიმღერა“

მაგიდას ვაკეთებ,
 სასუფრე მაგიდას,
 რომ მაზე მიერთვას
 მიერთვას კაც-მდიდარს
 სადილი სხვა და სხვა...

ეს თუ რევოლიუციის აპოთეოზია, მაშინ რას უნდა ეწოდოს, ბ-ნო
 კ—რი, უნიკობის აპოთეოზი?

მართალი უთქვამს ჰენრიხ ჰეინეს: „რევოლიუციის ქარიშხალი აქ-
 რობს პოეზიის ჩირაღდანსო“. მართლა ჩამქრალა პოეზიის ყველა
 ჩირაღდანი, თუ რევოლიუციის აპოთეოზის განათება სანდრო ეუ-
 ლის მუგუზალს დაევალა.

1921 წ. დეკემბრიდან გამოდის ეოველთვიური სამ-
ხატვრო-საღიბრატურო ჟურნალი

ხ რ ე ა ლ დ ი

თანამშრომელნი (ანბანზე): ს. აბაშელი, მ. ბოჭორიშვილი,
სარიცონ ვარდოშვილი, იასაშანი, თბილი მუშა, ვარლამ რუ-
ხაძე, ვ. ცუციშვილი, ლეო ქიჩილი, გ. ქუჩიშვილი, დემნა
შინგულაია და სსვ.

ხარდაქცია კოლეგია

ს. ტ. ნ. № 219—2200

ათასი თურბანი